

מראי מקומות- סנהדרין י"ד

(א) ותחומין שסומכין בהן יעקרו, וכו'- ע' במהרש"א שפי' דהי' דרכם לסמוך בשבת, כיון שהעם נקבצו בהעיר בשבת. וא"כ, אם היו רוצים להציל העיר ע"י מה שיסמכו חוץ לעיר, אותו התחום יעקר [ומשמע דאף העיר שבתוך תחומה יחרב], ולכן כוון ריב"ב לסמוך בין תחומי ב' עיירות, שהי' כ"א יכול לומר דלא הי' הוא העיר הסומך (וע"ש עוד מה שביאר למה עשה ביין ב' הרים).

(ה) אלא סומכין בארץ ונסמכין בחו"ל מאי- פרש"י, האם אמרי' דמהני כאילו הוא גבי הסומך בשעת סמיכה, ולכן יכול לדון בחו"ל, או דלמא כיון דליתי' גביהו בשעת סמיכה, לא מהניא לי'. וע' ביד רמ"ה דהעיר דלפי' זה ה"ה דהו"מ לשאול אם הסומך הוא ביהודה והנסמך בגליל. ולכן פי' הוא דשאלת הגמ' הוא אם אמרי' סומכין עיקר ונסמכין בתרייהו גירי ולכן מצי סמכי להו, או דלמא אידי ואידי בעינן בארץ וכיון דנסמכין בחו"ל לא

מצי סמכי [ויש לעי' לפי מש"כ התורת חיים שהבאנו לעיל, דבחו"ל אין השראת השכינה, א"כ לכאור' פשוט דאין שייך שהנסמך הי' בחו"ל, וי"ל].

(ב) הרי מוטל לפנייהם כאבן שאין לה הופכים- פי' העינין יעקב, דגם על זה זכור ריב"ב לטוב. דהיינו, שלא רצה לברוח גם הוא, כדי שישפכו האויבים חמתם עליו, ויהא נח ורגזם שלא ירדפו אחריהם, משא"כ אם היו כולם בורחים, היו רודפים אחריהם עד שישגגו. והא דנקבוהו ככברה (דהיינו, שהי' ק' לו, למה באמת נענש שנקבוהו ככברה), אפשר פעם א' מנע הלכה מפי תלמיד, כדאי' לקמן (צב.), דכל המונע הלכה מתלמיד נקבוהו ככברה, וכת' וסביביו נשערה מאד.

(ו) נפקי מטרוניתא דבי קיסר ומשריין לי'- יש לעי', הא קול באשה ערוה, ואיך לא חשש לזה. ולכאור' הקו' אינה מוכרחת, די"ל ד"שירה" לאו דוקא, אלא שאמרו כן באופן שבת, ולכן נקרא שירה. א"נ, דבאמת הוא לא שמע מה שהם אמרו, רק שהגמ' אומרת שאמרו כן. אולם ע' בריטב"א בסוף קידושין, שכ' לגבי הגמ' בכתובות שג"כ אי' כמו הגמ' כאן (אלא דשם אמרי' דנפקי אמהתא דבי קיסר, וכאן אמרי' דנפקי מטרוניתא), וכ' הריטב"א דהכל לפי מה שהוא לשם שמים, דאם אדם מכיר בעצמו שיצרו נכנע וכפוף לו, ואין מעלה טינא כלל, מותר לו להסתכל ולדבר עם הערוה, ולשאול בשלום אשת איש. אולם סיים שאין ראוי להקל בזה אלא לחסיד גדול שמכיר ביצרו, ולא כל תלמידי חכמים בוטחין ביצריהן, ע"ש עוד בזה.

(ג) כל האומר ר"מ לא סמכו ר"ע אינו אלא טועה- העיר המהרש"א, דהא באותן זקנים שסמך ריב"ב הי' עוד מתלמידי ר"ע, כמו ר' יהודה ור"ש, ולמה לא סמך ר"ע אלא ר"מ. וכ' דאפשר דלא מסתייעא מלתא לר"ע למסמכיהו, א"נ דבזמנו של ר"ע עדיין לא הגיעו למעלה זו. ומש"ה אמרי' דדברי ר"מ, שסמכו ר"ע, הם עיקר (יותר מחביריו), ולכן סתם רבי המשניות אליבי'.

(ז) אלא מעתה, ויצאו שנים ומדדו שנים- הק' הקרן אורה, הא בעינן לגופייהו, ואפי' אם תאמר דהול"ל ומדדו גרידא, עכ"פ אין שניהם מיותר, צריך עכ"פ לכתוב ומדדו. וכ' דצ"ל דהי' עכ"פ איזה ייתור.

(ד) דלא סמכין בחוצה לארץ- כ' התורת חיים דטעם הדבר דאין סומכין בחו"ל הוא משום דסמיכה נמשכת איש מפי איש עד משה רבנו, שנתן הקב"ה את רוחו עליו, והוא סמך את יהושע וזקנים, ונתן מרוחו עליהם, וכן להלאה. נמצא דכשאדם נסמך מחבירו, הרי יש לו שפע מד'. ולכן, שפיר י"ל דאין סמיכה בחו"ל, לפי אין השכינה שורה בחו"ל, וא"כ אין השפע של רוח הקודש יכול לחול עליו בחו"ל.

(ח) ויצאו, הן ולא שלוחן- ע' במנחת חינוך (תק"ל, ב') שכ' דנראה דאף דהב"ד עצמם צריכים לצאת, מ"מ המדידה עצמה יכול להעשות ע"י שליח, שהרי הגמ' דרש "ומדדו" לדרשה אחרת, ולא לומר דצריכים הם עצמם. אבל המאירי (סוטה מה.) כ' "ואין

מנ"ל לסנהדרין גדולה, דהיינו למיוחדין שבשופטין. ותי' דדרשות שקולים הם, ולמאי דמסקינן נמי דכל סנהדרין בעי, א"כ ג"כ י"ל דכל הסנהדרין ומלך וכ"ג דרשות שקולים הם.

(ב) **כהן גדול דכתי' ובאת אל הכהנים הלויים אל השופט** - יש לעי', מהכ"ת דקרא זה מיירי בכה"ג. וכ' **התוס' הרא"ש בסוטה** (מה). דפסוק זה משמע שופט הממונה על הכהנים, דהיינו כהן גדול.

(ג) **בעי ר' ירמיה, שלשה ומטילין לכוס אחד מהו** - פי' היד רמה דשאלת הגמ' הוא אם חיישינן לקנוניא, דלמא מסכמי כולהו לחדא דעתא ושיימא לה בפחות, וזהו לשיטתו דביאר דהסוגיא מיירי בשלשה לקוחות הבאים ליקח המעשר שני, דכל אחד מוסיף על עילוי של חברו. וא"כ, היכא דשלשה מטילין לכיס א', יש לחוש שלא שיימי אותה כדבעי. והוכיח מזה דאין הביאור ב"שלשה לקוחות" דהברייתא כמו שפרש"י, דלקוחות היינו בקיאים בשומא, דא"כ מהו שאלת ר' ירמיה. ולכן ביאר דלקוחות היינו שבאים ליקח המ"ש. וע' **בתוס' שג"כ הביא פי' כהיד רמה**, וכ' דהעיקר כרש"י, וכ' **המהרש"א** דלא הי' ק' לתוס' קו' היד רמה, דכיון דמטילין לכיס א', הו"ל כדעת א', אף דלא באו עכשיו לקנות המ"ש [ולכאור' כוונתו דג' שהטילו לכיס א', דעתם דומה להרדי בענין שומא].

(ד) **אלא לרבנן שלשה מנא להו- העיר התוס' יו"ט** (א', ג') דהק' הגמ' רק לענין הקדשות, ולא לענין נטע רבעי ומעשר שני, ומאי שנא. ותי' דכיון דהקדשות צריך ג' אף אם מעותיו ידועין, א"כ ק' למה צריך ג', אבל לדבר שאין דמיו ידועין, שפיר מובן מסברא למה צריך ג'. ועוד תי' דמשום דכהני דכתיב בפרשה ממלאי לעשרה כהנים דכתי' גבי קרקעות, לכן הי' ס"ל להגמ' דמסברא צריך להיות ששה, וכמו דמסיק הגמ' בקשיא.

אותם שנתמנו לבא שם יכולין לעשות שליח למדידה, אלא הם עצמם מודדין על הדרך שביארנו.

(ט) **שאפי' נמצא בעליל לעיר, היו מודדין- ואין מבואר בגמ' לאיזה עיר מודדין, וכן הרמב"ם** (רוצח ט', א') סתם וכ' דמצוה למדוד. וע' **במשנה למלך** (שם) שהבין בדעת הרא"ם דס"ל דבאמת כל הדין תורה הוא למדוד לעיר היותר קרובה, אלא דבדרך כלל צריך למדוד לכמה עיירות לדעת איזה מהן הוא היותר קרוב, אבל היכא דברור הוא, אז הדין הוא רק למדוד לאותה העיר. אולם ע' **בבאר שבע** (סוטה מה.) דכ' דמסתימת כל הפוסקים משמע דצריכין למדוד כמו כל מדידה אחרת, דהיינו למדוד לכל העיירות הסמוכות להעיר [וצ"ע הגדר בזה, וכנ"ל]. וביאר דזיל בתר טעמא, דאנו רוצין שיתפרסם הדבר בכדי שאולי יבא א' שיודע מי הי' הרוצח, וא"כ שפיר יש למדוד לכל העיירות הסמוכות כדי לפרסם הדבר.

(י) **דנפוק כמה, אילימא דנפוק מקצתן, וכי- הק' בשו"ת מהרי"ט** (א', ס"ח, ד"ה ויש לדקדק), דלמא יצאו רובן לדבר הרשות, וכגון שנשארו שם כ"ג כנגד סנהדרין קטנה, והמרה על אותן שבפנים, וחזר והמרה על השאר בבית פאגני, או להיפוך. ותי' דעכצ"ל דלזה לא צריך קרא, דדלמא כשהוא המרה בפנים אותן שבחוץ אומרים כמותו, וכן להיפוך, ואם היו כולם ביחד, אולי מתוך משאן ומתנן ימצאו כוותי', וא"כ ודאי לא יהי' חייב בכה"ג. עוד הק' **היד רמה**, דלמא נפקו רובא והמרה עליהן, ואם משום הם שנשארו בפנים, הרי יהי' דעתם בטל אצל הרוב, ומה לי אם היו חולקין על הרוב. ותי' דמה דסמכי' על הרוב הוא רק היכא שהם רוב מכל הסנהדרין, אבל רוב בלא כל סנהדרין אינו כלום. וביאר הטעם, "דאיכא למימר דאי הוו הנך גואי הכא, הוה אמרי' טעמא דהוא מסתבר להאי רובא דקיימא אבראי, והוה הדרי בהו [ולא כ' דאין להרוב "תורת רוב" כל זמן שאינם חלק של הכל, ומשמע דביסוד הי' סגי בהא שיש רוב, ומה דלא אמרי' הכי הוא רק משום דלמא הדרי בהו, וצ"ע בזה].

(יא) **ושופטין זה מלך וכהן גדול- הק' המהרש"א**, כיון דצריך ושופטין למלך וכהן גדול, א"כ